SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6. uri popoludne.

Štev. 197. V Ljubljani, v ponedeljek 31. avgusta 1885. **Letnik XIII.**

Pomanjkanje duhovnikov.

Pred 40 ali 50 leti je bilo v osmi šoli 70 do 80 dijakov, in ko so osmo šolo srečno izvršili, so hiteli vlagati prošnje za duhovski stan pri prečast. škofijstvu in sicer v toliki množini, da škofijstvo Ljubljansko ni moglo vsih sprejeti v semenišče, marveč so morali nekteri eksternirati, t. j. zvunaj kje stanovati in si pomagati s podučevanjem malih učencev in tako bogoslovske šole obiskovati; še le v tretje ali v četerto leto bogoslovja so bili sprejeti v semenišče, če je bilo nravno vedenje hvalevredno in če so se vspešno učili ter skušnje ali izpite dobro prestali. — Pri vsem tem jih je pa še drugih veliko šlo v druge bližnje škofije, zlasti v Tržaško, v kteri je še dandanes mnogo Kranjcev. Takrat je bilo v enem letu po 30 in še več bogoslovcev posvečenih; vse, tudi najnižje službe duhovske so bile zasedene in posamezni posvečeniki so morali včasih skoraj celo leto in še dalje na službo čakati.

Kaj pa zdaj — v tej razsvitljeni dôbi? Kak spremen! Koliko župnijskih in koliko še le kaplanskih služeb je praznih, za ktere bi se bili pred nekoliko leti trgali?! O kako silno so se spremenili časi in s časom tudi krščanski duh med vsemi stanovi in nič manj tudi med profesorji in dijaki. Dozdeva se mi, da je prve kot druge ves drugi duh prešinil, kakor da bi stari Bog nič več ne imel zapovedovati in človek nič več ne imel Bogu služiti, temveč kakor da bi človek bil sam svoj gospod, kteri naj bi po svoji volji nečimerni svet vžival, se po veselicah zabaval, brez truda le zložno živel, za dušo — za večnost bodisi kakor hoče. Res, kakor hoče, saj je že marsikterim tako več ni. — O vera, kje si? Zamrla je; zamrla med profesorji, pa tudi med dijaki; zato je pa tudi krščanski duh in pobožnost tako grozna redka reč; zato ni čuda, da je dandanes tako silno malo tacih, kteri bi se sami odločili za duhovski stan in prošnjo vložili za semenišče; le po drugih stanovih škilijo, v kterih je pa tako vse prenapolnjeno, kakor v duhovskem stanu prespraznjeno. Kako močno potreben bi bil tù in tam priletnemu, morebiti še bolehnemu župniku pomočnik, a ni ga. Župnik sam prosi ali pridejo možjé prosit mil. knezo-škofa za kakega gospoda kaplana, da gospod župnik pri tolikem številu duš ne mora vsem kaj; ima zdaj v šoli, zdaj v cerkvi, zdaj pri bolnikih in potlej še z uradnimi rečmi toliko opravila. Ali mil. knezo-škof ga nimajo kje vzeti, kjer ga vzamejo, ga zopet manjka in je še veča potreba. Ko bi jih mil. knezo-škof trikrat toliko imeli na razpolaganje, kolikor so jih letos posvetili, vse bi zamogli nastaviti v službe, in še bi marsiktere službe prazne ostale.

Abiturienti, ki so osmo šolo srečno izvršili, naj bi pač dobro pomislili, ali bi ne bilo bolje odločiti se za duhovski, kakor za svetni stan, kjer je poguba marsikterih, smé se reči, večine zapečatena. Naj nas nikdo napačno ne umé. S tem ni rečeno, da so svetni stanovi slabi; ne, dobri so, potrebni so, in tudi v svetnih stanovih je človek lahko pošten kristjan in narodnjak, toraj koristen ud človeštva, za cerkev in državo. A drugo vprašanje je, če se to dejansko res godi? In tù moramo žalibog zanikati ter reči, da le malo je dandanes v svetnih stanovih pravih kristjanov in poštenjakov, večino pa je brezverni liberalizem in svet s svojo sladnostjo oslepil. „Ime imajo, da živijo, so pa mrtvi“, tako pravi sv. pismo od posvetnjakov.

Ali — bi že šel v semenišče, a duhovski stan je pretežek. Poln truda in neprenehanega dela, denarna plača majhna, da skoraj ni živeti, zato pa jako obilno nravna, namreč zaničevanja in zasramovanja. Res je, to je bilo vselej, a dandanes v veliko obilniši meri, kakor nekdaj. Zato istina je: Kdor išče zložnega življenja brez truda in dela, naj ne hodi v semenišče; kdor je častilakomen ter si ne upa prestajati zaničevanja in zasramovanja svetá, naj ne hodi v duhovski stan. Zato pa naj vendar nikdo ne misli, da je duhovski stan otožen stan brez vsega veselja v vedni lakoti in pomanjkanji. Ne, ne; duhovski stan ima mnogo veselja, ki ga svet ne pozná; pri vsi res sramotni plači se izhaja boljše, kakor v svetnih stanovih z veliko zarad rednega življenja, zasramovanje neumnežev pravega duhovnika malo — da, nič ne briga.

Zato kdor misli, da bi bil sicer poklican, naj ne posluša takih ugovorov, so večinoma, kakor je svet sam; resnica je vsa druga. Pošten duhovnik je zadovoljen z malim, kjer pa je zadovoljnost je tudi sreča, nikakor pa ne tam, kjer je bogastvo pa nenasitljivost. S kratkimi besedami (ker nismo se namenili krščanskega nauka): Kdor misli, da je poklican, naj gré brez skrbí v semenišče, naj mu svet odgovarja kakor in kolikor hoče; kdor pa misli, da ni poklican, naj v semenišče ne hodi, naj mu tudi revščina ali svet prigovarja kakor in kolikor hoče.

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. avgusta.

Notranje dežele.

Bodoči *državni zbor,* ki se bo 25. septembra sešel, obstal bo, kakor čujemo, tudi letos do celega skoraj da iz tistih krogov, kakor lansko leto. Poljaki imeli bodo tudi zanaprej svoj lastni poljski klub, Čehi zbrali se bodo v českem klubu, Rusnjaki, Hrvatje, Slovenci, Tirolci in nekaj Lahov, podali si bodo roke v Hohenwartovem klubu, konservativni Nemci napravili bodo pa s Zallingerjem Lichtensteinov klub. Pravijo, da jih bo blizo 20 mož. Že iz tega je razvidno, da bodo politične strune, ki jih bo desnica letos napela, nekak tak glas imele, kakor do sedaj. Le nam Slovencem utegnile bi se nekoliko lepše glasiti, če bodo naši poslanci kaj več tirjali, kakor so do sedaj in če jih bodo Čehi res pri teh tirjatvah podpirali. Pred vsem morajo svojo pazljivost na slovenski Štajar in na Primorje obrniti, da se ondi našemu narodu podelé pravice, ktere mu gredó po božjih in cesarskih postavah. Pa tudi pri nas domá je še mnogo posla, ki se mora zboljšati. Najpopred odstraniti se bi imeli z naših železničnih postaj tisti uradniki, ki bi se branili slovensko-nemške vožne liste sprejemati. Takih ljudi pri nas

---

LISTEK.

Zemljepisno-zgodovinski opis Novomeškega okrajnega glavarstva.

(Dalje.)

III. Trebanjski okraj.

Trebnje.

Če potuješ po glavni cesti od Mirne peči proti severni strani, obdajajo te nekaj časa na desno in levo holmci. Za kake dobre pol ure dospeš na prijazen holmec, čegar vrhunec (408 m.) lepša cerkvica sv. Ane. Ob sredi holma se vije cesta. Na jedenkrat pa se ti odpré krasen razgled po lepi dolini, po kteri se leno vije Temenica, da se pri Ponikvah zgubí pod zemljo. Sredi te ravnine zapaziš lepo vas Trebnje.

O tej vasi se ne dá veliko zgodovinskega povedati; zlasti iz srednje in nove dôbe ne. Vendar pa je bila okolica že v prazgodovinski dôbi obljudena zaradi krasne lege. Tudi ime samo znači kraj, kjer so stari Slovani žrtvovali svojim bogovom.

Starinoslovci in zgodovinarji menijo, da je že v starodavnosti, več sto let pr. Kr., bil na mestu sedanjega Trebnjega ali pa v okolici okolo Velike loke znamenit kraj, znan pod imenom „Praetorium Latobicorum“. Praetorium znači po naše sodnijski kraj, sedež sodca. Latobiki ali Latovci pa so bili neko pleme Keltov, ki so bili bajé najstarejši stanovalci spodnje Kranjske. (Mogoče, da so tod bivali tudi Illiri; pa so bili najmanj 400 let pr. Kr. izpodrinjeni od Keltov.) Praetorium Latobicorum je bilo toraj poglaviten kraj, poglavitno mesto, tega Keltskega redú. O velikosti njegovi se nam ni ohranilo nobenih vestí; ali drugih znamenitih starin se je precej izkopalo v teh krajih, in se izkopljujejo še dandanes, — in te pričajo o važnosti glavnega sedeža Latobikov. (Za te dôbe izkopljuje g. Pečnik za Ljubljanski muzej prav zanimive reči. Izkopani piskri kažejo podobo takih lončenih podob, kakoršne dobivajo učenjaki po tistih krajih, koder so Slovani bivali, kar bi svedočilo, da so Slovani še pred Kr. tod bivali.)

Iz ohranjenih starih rimljanskih zemljevidov se razvidi, da je bila cesta, ki je vezala staro Emono s Siscio (stari Sisek), napeljana preko tega kraja in preko Neviodunum-a, ki je bilo drugo keltsko mesto na Dolenjskem blizo Krškega. Da je moral ta kraj — stare Trebnje — precej važen biti, spričuje ta okoliščina, da so Rimljani imeli tod mnogo vojakov, ko so si bili podvrgli te kraje. To pa gré sklepati iz obilih vojaških spomenikov, najdenih po tej okolici. Nedavno so zopet našli pri neki podružnici te župnije kamen z rimskim napisom. Iz nekega napisa se sklepa, da je moralo v tem kraji celó nekaj obrtnije biti, zlasti za izdelovanje suknja, o čemur so bili stari Kelti sploh mojstri.

Kakor Neviodunum pri Krškem, tako je tudi „staro Trebnje“, če smemo Praetorium Latobicorum tako zvati, — imelo svoj municipij, t. j. svojo svobodno mestno ustavo, v ktero se Rimljani niso vtikali.

Smeli so si toraj voliti svojega sodca. V dokaz tega je, da so na tem mestu dejansko izkopali sarkofag (rakvo) nekega sodca, imenovanega Eppius. O blagostanji tega kraja priča to, da so našli tudi tla iz „mozaike“. Našli so tudi spomenike bogov in altarjev iz kelto-rimljanske dôbe. Imeli so svojega boga Latobius-a, ki je bil bog vojske. Tudi solnčnemu bogu Mitradu je bil tù altar postavljen.

Novodôbno Trebnje je nastalo le počasi in po malem v srednjem in novem veku. Župnija je bila ustanovljena 1288. Leta 1393 se nehaja župnik g. Jurij Gall. Bila je koncem 15. stoletja avstrijskih vojvod. Cesar Ferdinand II. pa jo je podaril Zatiškemu samostanu (l. 1617). Od te dôbe jo je oskr-

ne moremo rabiti in v državnem zboru bi bilo dobro o tem besedo sprožiti. Dalje naj se skrbí za ravnopravnost slovenščine na železnicah, kar nam je nujna in skrajna potreba. S pomočjo Čehov nadjamo se doseči, kar še potrebujemo.

Cesar Franc Jožef in car Aleksander poslala sta iz *Kromeriža* skupni telegram cesarju Viljemu, v kterem ga najsrčneje pozdravljata in da si ga v duhu v Kromerižu mislita. Prav kmalo na to prišel je iz Nemškega odgovor, poln zahvale nemškega cesarja, ki pravi, da tudi njegovo srce ravno tiste čutila navdajajo, ktera so oba vladarja združila v Kromerižu. Tako časniki poročajo.

Kakor smo že po načelu nasprotniki vsakega nereda, pač ne moremo drugače, kakor na korist *zatiranega delavca* na tem mestu besedo spregovoriti. Že v petek smo sporočili, da je v Šmihovski tkalnici 600 tkalcev delo ustavilo ter zboljšanje plače zahtevalo Vnebovpijoča krivica je, kakor dandanes nekteri tovarnarji s svojimi delavci postopajo. Ožemajo ga do zadnje kapljice krvi in poslednjo moč mora jim pustiti, da bi mu pa drobtine privošili, ktere od bogate upravniške mize na tla padajo, tisto jim pa ni nič mari. V takem položaji so tkalci po Českem, po Moravi in Šleziji in le čuda je, da ni še več kujanja, kakor ga je sploh. Ti ubogi in usmiljenja vredni reveži si v štirinajstih dneh komaj po 5 do največ 9 gld. zaslužijo; odkar je pa nova postava za 11urno delo, je pa zaslužek še nekaj manjši, kajti poprej ko so delali po 13 ur. S tem se pa dandanes vendar ne dá živeti, če človek druzih prihodkov nima in kje naj si tkalec, ki od zgodnjega jutra do pozne noči za statvami sedí, taistega išče? Ali je čudo, če se vsled tacih razmer poslednji človeški čuti v človeku, zlasti neomikanemu delavcu, zamoré, ko delavec vidi, da ima tovarnar vse, delavec pa, čegar pridnost tovarnarju gmotno premoženje od dne do dne pomnožuje, pa nič? Res, neréd je neréd, prepovedan po božjih in državnih zapovedih, a čuditi se ni, če delavcem včasih kri prekipí. Poleg tega imajo pa tisti gospodje humaniteto vedno pripravljeno, s ktero se po liberalnih časnikih hvalisajo, da bi jih človek za same usmiljene samarijane imel, ko bi jih njihova dela ne kazala od prave strani. Hinavci naj rajše poprej po svojih tovarnah réd napravijo; naj rajši poprej skrbé, da tisti ljudje ne bodo lačni, kterih pridne roke jim premoženje množé, potem še le gredó naj drugim človekoljubje oznanjevat.

Novica o *poljaškem potovanji* v Budapešt na razstavo je deloma izmišljena, deloma grozno popačena. Ne 800, ampak le 300 Poljakov pripravljalo se je na pot. O kakem dopisovanji in opominjevanji vrhovnega mestnega glavarja Töröka do galiških županov niti letvice resnice ni. Jako so se pa čudili v Galiciji dotično „raco“ čitajoč, in je Levovški župan res v Budapešt pisal, da če je tako, Poljakov rajši tjekaj ne bo. Se ve, da je Török takoj odgovoril, da na to živa duša mislila ni, razun tistega časnikarja, ki je debelo laž skoval. Rodila se je namreč v neki litografovani časnikarski korespondenci in tako je tudi umljivo, kako da se je tako hitro po celi državi razširila. Prinesli so jo kot nekaj posebnega vsi listi, ki so na dotično korespondenco naročeni in so se nehoté vsi vsedli na limanice bujne domišljije.

Vnanje države.

Nemčija je tudi avstrijskim podanikom zobé pokazala. Iz Thorna se namreč poroča, da je ondašnja policija vse gališke plavce, ki so imeli dobre in veljavne potne papirje, pred se poklicala in jim je naročila, da morajo najkasneje 1. oktobra nemška tla zapustiti. Ob enem jim je pa tudi namignila, da jim prihodnjo spomlad ni več treba tjekaj hoditi, kajti niti čez mejo bi jih več ne pustili. To je pa vendar več kot čudno in ravno sedaj, ko časniki ne morejo zadosti prehvaliti imenitnosti in velikega pomena prijateljstva med Nemčijo in Avstrijo. Lepa hvala za tako prijateljstvo, pri kterem bi naši podaniki na Nemškem celó izgona ne bili obvarovani! In prav taka je s prijateljstvom med Nemčijo in Rusijo. Iz zgolj prijaznosti bi se skoraj pojedle Rusija in Nemčija, pri vsem tem pa ima vsaka bič v rokah in druzega podanika tepe! Pri tacih okoliščinah se politikarju, ki je le nekoliko bral, utegne misel vrivati, da Nemčiji dosedanje prijateljstvo hoče presedati in se ga znebiti želí. Zakaj pa ni bilo nikogar v Kromeriž, če je prijateljstvo tako prisrčno? Kaj, ko bi iz tricarske zveze nastala dvocarska med Rusijo in Avstrijo?

Španija je menda svojega posebnega pooblaščenca poslala v Berolin, da poravná, kar jim je navskriž prišlo z Nemci gledé Karolinov. Novica bi bila na prvi pogled še dosti vrjetna, kajti stalnega španjskega poslanca sedaj res ni v Berolinu, ker je doma v Madridu na počitnicah. Ali tukaj je nekaj druzega. Razprave med Nemčijo in Španijo se še dobro pričele niso in ravno zarad tega poseben poslanec v tej zadevi nima prav nikake nade do kakega vspeha. Bismark je sicer Španjolcem po telegrafu sporočil, da naj se nikari preveč ne razburjajo, ker vsi Karolini niso toliko vredni, da bi se razrušile dobre razmére med Nemčijo in Španijo; toda Španjoli so čisto nasprotnega mnenja. Silno se razžaljene čutijo vsled tega nemškega koraka in sami ne vedó, kako bi svojo nevoljo bolje pokazali, oni, ki so pri vsih nezgodah še vedno stari ponosni narod, ki je imel pred štiristoleti morje pod svojo komando. Ali kaj jim to pomaga? Za vso bivšo slavo jim nihče niti počenega groša ne dá. Očitno je, da je krik le navidezen, in če bi prišlo do resnice, da bi se morali španjski črvivi vojni parniki takoj poskriti pred nemškimi oklopnicami, ki so iz najnovejše dobe.

Kasali se je silno huda godila, preden se je podala. Posebno lakota je ljudi grozno davila. Mnogi niso že več časa druzega živeža imeli v ustih razun kuhane trave in še te je jelo zmanjkovati. Ali je čuda, če se v takih okoliščinah mesto podá? Kljubu temu podali so se po jako častni pogodbi. Zmagovalci so egiptovskim vojakom kakor tudi vsem prebivalcem na izbero dali, ali ondi ostati ali pa oditi, kakor jim bolje kaže. Večina jih je ostalo v mestu, kjer sedaj zmagovalci in premagani živé v najlepšem sporazumljenji. Edin, ki ni zadovoljen, je Osman Digma, ravno tisti, ki pravi, da pojde v puščavo pokoro delat in se za smrt pripravljat. Mož je računil na velik plen, pa je dobil trikrat nič. Morda mu je ta slučaj tako skazil veselje nad človeško nečimernostjo in nad minljivostjo tega sveta. Podaja Kasale je posebno Lahe hudo poparila in je v Rimu jako glasna postala stranka, ktera se je že takoj iz začetka protivila okupaciji pokrajin ob Rudečem morji. Le-ti sedaj zbirajo podpise na zahtevo, da mora vlada ekspedicijo takoj domú poklicati. Tudi po drugih mestih pošiljajo se take peticije na podpis od hiše do hiše. Podpirajo svojo zahtevo s tem, da bode ekspedicije kmalo konec, če bo še dolgo ondi ostala, kajti od 15 000 mož, ki so letošnjo spomlad tjekaj odrinili, jih je 5000 že pomrlo, več nego 5000 je pa bolnih. Nadjati se pa sedaj nimajo ničesar.

---

boval samostan, ki je imel tù redovnike kot župnike nastavljene. Ko je bil za dôbe cesarja Jožefa samostan zatrt, prenesli so več rečí sem, n. pr. monštranco, veliko svetilnico, mašne plašče itd.

V Valvazorjevi dôbi je bilo Trebnje trg in tej župniji je bilo 13 cerkvá poddruženih.

Kakor je Trebnje še dandanes poglavitna poštna postaja med Ljubljano in Novim mestom, tako je bila tudi v poprejšni dôbi druga postaja med tema krajema. Pošta je šla, toda le enkrat na teden, skozi Trebnje v Novo mesto in Karlovec, in tudi le enkrat po isti poti nazaj v Ljubljano. Valvazor prinaša v svoji „Ehre des Herzogthum Krains“ sliko Trebanjske cerkve, ki je bila obdana z močnim taborom, t. j. zidovjem, — in poštne hiše. Poštna hiša je bila sedanja Rozmanova (mlaj.) hiša. Tudi nam je zapisal ime Trebanjskega poštarja Ivana Halbertaller-ja. O Trebnjem pa pravi, da je bila nečista, blatna vas z lepim poljem in dobrimi travniki. Starinskih reči je tudi sam tukaj mnogo našel.

Iz srednjega veka nam ni o tem nekdanjem dolenjskem trgu nič znanega. — Leta 1528 so po okolici plenili in požigali po svoji navadi krvoločni Turki.

Trebanjski grad je neka rodovina Treven s Koroškega sezidala. Izmrla pa je že l. 1182 z grofom Ulrikom, ki je bil Oglejski patrijarh in papežev poslanec za Kranjsko. Kasneje so jo podedovali grofi Ortenburški in za njimi razne druge rodbine.

Razun tega je še gradiček Vina gorica. Pod Gradičem so pa videti razvaline starega gradú.

Župnijo preteka znamenita Temenica, ktero smo omenili že pri Mirnopeški župniji in pa Črni potok, ki se izliva v Mirno.

Najznamenitnejši holmci pa so: Tanglovec, Vrh Trebnjega, Gradišče, Rihpovec, Lipnik, Arenberg, Kraljevec, Goli vrh, Skrovnica, Dolga njiva in Kržišče. V Trebanjskem bukovji je luknja, zvana „velika jama“, v kteri se nahaja nekaj kapnika. Vhod v njo je ozek in majhen, a potem se razširi.

Prebivalstvo se pečá s poljedelstvom, vinarstvom in živinorejo ter je v obče še precej imovito.

Znamenit mož v Trebnjem je bil dekan Mušič, ki je tù služboval za časa francoskih vojská, in je Francoze tù skozi potujoče pregovoril, da so kraju prizanesli.

Šola se je pričela pred kakimi 40 leti. Sedaj je šola dvorazredna.

Trebanjska občina šteje 2767 prebivalcev, ki živé v 558 hišah in 54 vasèh. Šolskih otrók je 328.

Razun župnijske cerkve Marija D. Vnebovzetja je še deset podružnic in ena kapela. — Dušno pastirstvo oskrbuje dekan z dvema kaplanoma.

Trebnje je tudi sedež c. k. okrajne sodnije in davkarije.

(Dalje prih.)

Izvirni dopisi.

Iz Vipave, 30. avgusta. Včeraj doživeli smo v naši dolini žalosten dan. Po groznem gromenji in treskanji začelo se je iz pod neba izlivati, kakor bi iz škafov lílo. V eni uri napolnjen je bil spodnji del trga z vodó, ki je marsiktero škodo povzročila, treščilo je tudi v farno cerkev ter najlepše mašne oblačila tako pokvarilo, da ne bodo več za rabo. Voda tudi še danes stojí čez vso cesto ter je težko mogoče, posebno ženskemu spolu do cerkve. Škoda je grozna. Še bolj pa je divjala povodenj v Št. Vidu nad Vipavo. Gori, kakor se pripoveduje, podrla je del mlina, nekaj hiš, trgovcu Iv. Premerlu vzela je celi voz s turšico naložen pred prodajalnico, ktero je bil iz Postojne pripeljal in jo odnesla ter pokopala v valovji. Tudi je ljudém več govedi in prešičev potonilo. Z eno besedo: mislili smo, da se bliža sodnji dan. Obžalovati je tudi človeško življenje. Mladeneč iz Višenj pri Colu pomagal je vodo graditi in pri tem ga je tram tako silno vdaril, da je bil pri tej priči mrtev. Treska in hudega vremena reši nas o Gospod!

Iz Vipavske doline, 29. avg. (Oblak vtrgal — neizmerna nesreča.) Kar sedanji človeški rod živí, ne spominja se niti najstareji starček, da bi bil Bog našo Vipavsko dolino kedaj s tako elementarno nesrečo obiskal kakor danes. V soboto 29. t. m. prihrumela je ob ¼ na 9 zjutraj naenkrat tako huda nevihta združena s hudim nalivom nad nas, da je groza spominjati se na ta trenutek. Vse je mislilo, sodnji dan mora blizo biti. Tema postajala je bolj in bolj, sapa gonila je curke dežja sem in tje, oblaki, ne črni, take sem večkrat videl, ampak zelenkasto-sivi, prav nizki, so naenkrat pokrili vso našo dolino in Bog nas varuj še kedaj take ure doživeti — iz nebá lílo je ne kakor iz škafa, ampak kakor bi bil Bog vse nebeške zatvornice napeljal nad blaženo Vipavsko dolino. Glavni boj trajal ni celo uro, toda vsi potoki in vrelci, vsi hudourniki, vsi vodotoki napolnili so se tako hitro z množino vode, da je glavna voda v Vipavski dolini, Močilnik, tako hitro preplavil vso ravnino, da ljudje, kteri so na polji delali, niso zamogli druzega, nego sebe in svoja živinčeta rešiti. Da, nekteri niti domov niso mogli dospeti, že jih je nevihta in voda prehitela, morali so po več ur v najstrašnejših bojazni na prostem prebiti, dokler ni voda toliko odtekla, da so jo mogli prebresti in se tako smrtni nevarnosti odtegniti.

Poročila, ki nam iz gorenje strani Vipavske doline iz Št. Vida in okolice dohajajo, so pretresajoča. Ne zamorem jih zabeležiti, kajti ne vé se še, ali so istinita, vendar znamenja, ki smo jih po padu vode na polji videli, nas o tem skoraj prepričajo. Videli so ljudje, da so razni ostanki hiš, hišne oprave itd. po vodi plavali, voda prinesla in odnesla je celega prešiča in nekteri še celó trdijo, da so mrtve otročiče po vodi plavati videli. Vest toraj, da je v zgornji dolini tudi več hiš, osobito mlinov, odnesla, hoče se vresničiti. Kaj je voda še le po doljenem delu Vipavske doline učinjevala, koliko škode in kakošne je storila, ne vemo do zdaj, vsaka poročila manjkajo. Toda videti množino vode odtekati se, ki s silno močjó vse odtrga, navdaja z žalostjo in obupajočo bojaznijo, da je gotovo tudi tam grozno gospodarila in gospodari še.

Toda komaj je Močilnik svojo jezo nekoliko ohladil, da je v svoje struge upadel, prišla pak je za trg Vipavo še le prava nesreča. Vsa voda, ki tik trga iz mnogih virov malenkostno curkljá, vdrla je popoludne s tako silo izpod Nanosa, da je ves trg, preplavljen. Najhuje delovalo je okrog „Pod skale“ kjer najmočneji vrelci na svitlo deró.

Ne zamorem se dalje časa s tem prežalostnim dogodjajem baviti, človeka preveč srce bolí, ko vidi na tisoče ljudí deloma popolnoma, deloma nekoliko na polji, po travnikih, na premakljivem in nepremakljivem imetju poškdovanih. Koliko tisoč stotov otave je odneslo, koliko je koruze, sirka in drugih poljskih pridelkov vničilo, koliko je travnikov razdrlo, zasulo, koliko je zemlje odneslo itd., kdo vé danes še, kdo zamore preračuniti? Koliko tisočev je škode, ne zamoremo še danes niti povprek preračuniti, gotovo okoli sto, če ne še več. Vsa cvetoča Vipavska dolina, kakor je široka in dolga, kar je v ravnini rastlo, vse, vse je popolnoma ali deloma proč — vse je vničeno.

Končam za danes; ko se bolj natančna poro-

čila o škodi, ki jo je vihar in naliv včinil, izvedó, hočem še poročati.*)

Iz Poddrage na Vipavskem, 29. avgusta. Danes zjutraj pripodili so se črno-sivi oblaki iz sosedinje Goriške, da se je kmalo nebó zeló stemnilo; strašno se je bliskalo in gromelo, med tem se je pa vsula huda ploha, kakor da bi se bil oblak vtrgal in v kratkem se je napravila povodenj, da je bilo groza; naš Poddraški potok se je tako narastel, da so komaj mostovi vodo požirali, čez enega, kteri je ni mogel vse požirati, je šla čez ter vse poplavila. — Ljudje so s strahom gledali, ker še stari pri nas take povodnji ne pomnijo. — Po polji pod vasjó je voda na več krajih čez breg vdarila in njive trgala in zasipala, na senožetih otavo deloma pobrala, deloma pa je povaljala in poglinila, kjer je mnogo škode napravila. — Močilnik je bil neznasko velik, ter je lansko reguliranje skoraj vničeno. — A še bolj žalostne reči se slišijo od Št. Vida, kjer jim je povoden več hiš, živine in druzih reči odnesla. Strah in groza ljudstvo sprehaja, ker pri nas niso take povodnji navadne.

Ker ravno dopisujem, naj še omenim o tukajšnji letini. Pred malo časom je nekdo v „Slovencu“ pisal, da v Vipavi ne bodo letos skoraj nič vina pridelali, a to ni povsem resnica, kajti pri nas po vinogradih imamo še precej grojzdja, tako, da ako nam ga Bog še ohrani, se nadjamo pridelati precej več vina od lanskega leta, ker pri nas ni bilo do sedaj toče, kar se iz toliko krajev bere. — Turšica tudi prav lepo kaže. — Bog naj se nas usmili saj za naprej, ker že deset let zaporedoma smo imeli slabe letine. — Pri nas ni dobiti denarja drugače, nego za — vino, tega pa nismo že toliko let skoraj nič pridelali, ni čuda, da kmetije takó zeló pešajo. — Ljudstvo je že nekako obupno, ker se boji, da bi spet nič ne pridelalo. Ena dobra letina bi se tako malo poznala, ker bi prišla za desetimi slabimi. Naj nam mili Bog ohrani saj to, kar se nam do sedaj kaže.

Mnogo se govorí o železnici Trst-Vipava, to se vé, da bi bilo za Vipavsko dolino velika dobrota, ako se omenjena stvar vresniči; a še veliko veči vrednosti za Vipavo bi bilo, ako bi se železnica Trst-Loka izpeljati dala skozi Vipavsko dolino, a posebno za vinsko kupčijo, ker potem bi se gorenjski vinokupci lahko kar naravnost v Vipavo pripeljali. A tudi dalje bi se po tej železnici Vipavsko vino odpeljavalo.

—m.—

Iz Šentvida pri Vipavi, 29. avgusta. (Strašna nevihta.) Treska in hudega vremena reši nas o Gospod! Ta prošnja veljala je današnjemu dnevu. Oj, kako strašno je danes tù bilo, kaj enacega se med nami nihče ne spominja. Štirikrat nastala je nevihta, ob 7., 8. in 11. uri dopoludne in ob 2 popoludne. Pri prvih dveh stemnilo se je nebó, da se je le še prav malo videlo. Dež je lil, kakor iz potokov, bliskalo in treskalo je pa, da je bilo tudi za najsrčnejšega groza in strah.

Vsled velikih nalivov nastala je v Šentvidi, kjer se Močilnik iz Lozic in Pasjirep iz Vrabč skupaj stekata, voda tako velika, da je prestopila svojo strugo, ter si čez senožeti, njive in vrte naredila novo pot. Predrla je najtrdnejša zidovja, podirala jeze, mostove (trdno zidane), odnesla mline, spodkopala hiše, odnašala hlode, rila drevje in odplula skala po 25 — pišem pet in dvajset — starih stotov težka. Tudi nekoliko živine je potonilo, čast Bogu, da vsaj nihče izmed ljudi ni ponesrečil. Naj bi se bilo zgodilo to po noči, smelo trdim, v veliki preplašenosti poginilo bi bilo v vodi mnogo ljudi. Pri največi nesreči je toraj sreča, da nas je nezgoda zadela vsaj po dnevu.

Beda in reva, ktera nas uboge Vipavce, osobito Šentvišce zarad zaporednih deveterih slabih vinskih letin že itak hudo tare, postale ste po tej najnovejši nezgodi še tem večji. Bog se nas usmili! Priporočamo se pa tudi visoki c. k. deželni vladi, da blagovoli za polajšanje naših rev kaj izdatnega vkreniti. V to pomozi Bog!

Iz Šmartna pri Litiji, 30. avg. (Huda ura.) Grozno jutro je bilo včeraj proti 8. uri pri nas. Precej zjutraj se je začelo temniti in je nastala taka tema, kakor bi solnce mrknilo. Naenkrat se privlečejo strašni sivi oblaki od južne strani proti nam, in nastal je silen vihar, dež je lil, kakor bi se iz škafa zlival. Mislili smo, da bo sodnji dan. Ljudje so bežali iz polja in travnikov, na vse križem proti domu. Vihar je napravil silno veliko škode, odkrival je hiše, podiral kozolce, ruval drevje s koreninami, vozove in ljudi premetaval. V Litiji na kolodvoru je streho raztrgal z magacina in dva železnična voza, ki sta bila pri tovarni za svinec, zapodil proti postaji. V tovarni napravil je vihar silno veliko škode. Kamorkoli pogledaš na okoli, po polji in po gojzdih je veliko razdejanega. Sadje je vse otreseno, ktero še ni zrelo; koliko škode! Po polji je ajda, proso in koruza vse poležano in polomljeno. To je žalostno; tacega dné že zdavnej ni bilo! To je nekoliko površen popis, nesrečnega včerajšnjega dné. Bog nam prizanesi!

Ob 6. uri zvečer je padel štiriletni deček v tukajšnji potok, ter so k sreči še živega iz vode potegnili; voda je bila velika in ga je hitro daleč odnesla. Varujte otroke, da ne bodo k vodi hodili!

Iz Hotedršice, 29. avg. Žalostno novico imamo danes poročati. Danes zjutraj ob 6. uri 55 min. nastala je strašanska nevihta. Od juga-zahoda privalili so se naenkrat bučeči oblaki, ki so s strahom navdajali tukajšnje prebivalstvo. Po bliskovo zagnala se je divja vihra na polje in vas; vihar zvijal je drevje, trgal strehe — in gorjé ljudem, ktere je zasačil na prostem. Neko ženo vrgla je velikanska sila na tla, ko je ravno hotla iti v cerkev. S streh metalo je opeke, raznašalo slamo in debelo kamenje je frčalo mimo oken. In kakšno je bilo na vrtih, ni ga skoraj drevesa, ki bi ostalo nepokvarjeno. Stare jablane in hruške ležé kakor posekane na tleh, in sadje, večinoma še nezrelo, otresla je sapa popolnoma. Pred neko hišo izkoreninil je vihar veliko češnjo, ki je tako nesrečno padla na streho, da je takoj odbila kos strehe. Mislite si strah ubogih ljudí v hiši! — Prevrglo je več vezanih dolgih kozolcev, čisto napolnenih z žitom, polomilo več postrešij. Iz drugih kozolcev zopet pometalo in razneslo je mnogo žita. In koliko škode je na polji! Turščica in fižol povaljana in polomljena sta, kakor bi šel z valarjem po njivah. Silen naliv, sploh prevelika moča zadnjih dni bo provzročila, da bo jel fižol gnjiti, krompir pa črniti. In s tem je odvzet glavni pridelek našemu kmetu!

Take nevihte ne pomnijo najstareji ljudje pri nas. Bog nas varuj hude ure!

Iz Weissenfelsa, 30. avgusta. Danes obhajamo pri nas cerkveno žegnanje; ali nikjer ni videti veselega obraza, vse je klaverno in pobito. Kaj je dalo temu povod?

Skoraj celo noč nismo mogli spati. Vedno je bilo vse od bliska razsvetljeno kakor po dnevu, gromelo je, kakor bi se sodnjemu dnevu bližali in dež lil neprenehoma kakor iz škafa. Zjutraj so se nam pa posledice pokazale.

Zjutranji vlak, ki prihaja v Ljubljano ob pol petih zjutraj, je pri nas iz tira skočil. Pri nas je železna cesta napravljena precej visoko nad trgom ob bregu, na kterem je vas Eichleten. Po vožnji poti iz te vasi je naliv nanesel šodra kaka dva čevlja na debelo na železnični tir. Ob treh zjutraj pride s Trbiža osobni vlak, mašina se zakadí v nasip, skoči s tira, se zarije v zemljo in ob enem po strani prevrne. Ker mašina ni precej v nasipu obstala, temuč še nekaj sežnjev naprej rila, je prišla na most in je tako rekoč obvisela nad precej velikim propadom. Poštni voz je skočil tudi s tira in se je nekoliko poškodoval, drugim vozovom se menda ni nič žalega zgodilo. Sreča v nesreči: človeku se ni nobenemu nič žalega pripetilo.

Kdo je tej nesreči kriv, ali samo naliv ali tudi železniški čuvaj in lokomotivni vodja, ne vem.

Mašino ne bodo mogli vzdigniti, treba bo vso znarezen vzeti in to bo, kakor jaz mislim, najmanj en teden trajalo. Osobni promet zategadel ni pretrgan, vlak pride do ponesrečene mašine, popotniki izstopijo in na oni strani jih že čaka vlak, ki jim je na proti prišel. Jutri bodo pa menda že tovorni vlaki vozili, ker mislijo še danes memo zarite mašine napraviti provizorično postransko progo.

Ali to ni edina nesreča. Most pri okrajni cesti čez Weissenbach, ki loči Kranjsko od Koroške, je odneslo in Schwarzenbach si je strugo tik mosta čez okrajno cesto napravil. Koliko je voda na polji in na travnikih škode napravila, Vam danes še ne morem povedati. Videl sem nekega, ki je nesel ribe na trti; začuden ga vprašam, kje jih je danes vjel in rekel mi je, da jih je na travniku nabral, ko se je voda odtekla.

Dež gre še neprenehoma in tudi zdaj-le popoludne, ko Vam te-le vrstice pišem, se še nič ne kaže, da bi pojenjal; vendar plohe po dnevu nismo imeli.

Tudi v Ratečah je naliv veliko škodo napravil in ljudje pripovedujejo, da je Rabelj (Raibl na Koroškem) ves pod vodo.

Iz Boh. Bistrice, 30. avg. „Bohinjci ste pa res milovanja vredni: Cerkev se vam je bila podrla, in komaj ste z velikim trudom pozidali si spet cerkev, podrl se vam je gosp. fajmošter“ — čestital nam je v družbi neki gospod ter osupnjenim naznanil veselo novico, da so premilostni vladika Jakob gospoda Janeza Mesarja, župnika Bistriškega, z ozirom na njegovo blagodejno duhovno pastirovanje in v pripoznanji posebnih zaslug za duhovnijo Bistriško po zidanji velike farne cerkve izvolili si za knezoškofijskega duhovnega svetovalca. — „Živio“ — zaklicali smo radostni g. župniku, a „živio“ tudi preč. knezoškofu, kteri so s tem imenovanjem počastili vso faro. V cerkvi, ktera pa ni zidana v gotiškem, ampak nekako v romanskem slogu, se te dni stavijo čedno prirejene klopi, in popolnoma prijazna postane prostorna hiša Božja, kedar se postavita še stranska altarja. Mnogo skrbí bo še za to delo in nektere druge potrebne stvari. K temu naj dobrim Bohinjcem in ljubljenemu njih duhovnemu svetovalcu mili Bog dodelí zdravja in vspešnega blagoslova!

Domače novice.

(**Naš vrednik**), č. g. Josip Jerič, odpotoval je za nekaj časa po svetu in je prevzel odgovorno vredništvo pri „Slovenci“ za ta čas znani slovenski pisatelj g. Matej Močnik.

(**Neotesancu**), ki nam je poslal dopisnico s podpisom Vag . . . bodi toliko v odgovor, da dokler se ne bo naučil razlike med „dementirati“ in „denuncirati“, tako dolgo se ne moremo z njim v nikake razprave spuščati, ker nam je znano, da z neumnostjo prepirati se in pa z bikom bosti, je eno in tisto. Toliko enkrat za vselej.

(**O viharji**), ki je v soboto okoli Ljubljane, in po Notranjskem razsajal, došlo nam je iz Vipavske doline posebno veliko dopisov. Da bodo naši čitatelji zvedeli, koliko škode da se je ondi napravilo in s kako silo, priobčili smo vse.

(**Sobotni vihar**) je bil na Ljubljanskem močvirji posebno divji in je grozno veliko škode napravil. Ker je taka vihra nekaj posebnega za naše kraje, že zasluži, da jo v „cajtenge“ denemo, da se bode tudi še poznim vnukom ohranila. Vihar je toraj pridivjal okoli $^1/_2$8. ure in je kakih deset minut gospodaril, da je bilo groza. Sadje je skoraj do čistega otresel po Laverci, Črni vasi, na Lipah, na Vrhniki in Zadobrovi. Kozolce je podiral vse križem, snopje pa na vse štiri vetrove raznašal. Tudi poslopja je odkrival in strehe razmetaval. Posestnik Peruzzi na Lipah ima več sto gold. le na svojem poslopju in raznih pridelkih škode. Gorjé je bilo ljudem na Ižanski cesti, ki so bili ravno na poti v Ljubljano. Vihar, ki je pred njimi in za njimi, na desni in levi jagnjeda podiral in s korenino ruval, lomil je tudi telegrafne kole; in so bili ljudje vedno v smrtni nevarnosti, da jih to ali ono izruvano drevo ne pobije; kar pa vihar ni mogel izruvati ali polomiti, razklal mu je pa blisk.

Očividec pripoveduje nam, da je v mestnih predkrajih v Črni vasi, na Karolinski zemlji, v Havptmanovci, na Jelovci in v Lipah podrl vihar čez 20 kozolcev, 6 skednjev, 2 hleva, več šup, kašec popolnoma do tal in na mnogih hišah strehe raztrgal. V Lipah razdejal je vihar na novo z opeko zidano, a ne še zdelano hišo — popolnoma — in bil je na tem kraji najbolj silovit plaz. Večinoma je vničen ves poljski pridelek; v Tomišeljnu pri Lipah je voda čez cesto, — ravno tako ni moč priti z vozom iz Ižanske ceste v Havptmanco, kjer je bila voda včeraj čez meter visoka nad cesto. Ob cesti v Črni vasi je čez 60 debelih dreves raznih vrst s korenino iz tal raztrganih in nasproti Matevžeteve gostilne in barske šole je cela vrsta bréz — izruvana.

Beda med ubožnimi prebivalci na barji je velika, le zdatna in brza pomoč za nesrečneže bi jako ugajala.

Konečno je še omeniti, da so se otroci v Črni vasi ob času nevihte hotli po jarkih skrivati in skupaj se držaje — klicali po svojih roditeljih, da jih je bilo groza slišati, ter se že od strahú obupovali. V Lipah ponesrečila se je bila 12letna gluhonema Jarčeva deklica, na ktero se je podstrešje vdrlo in jo k veliki sreči — le malo na rokah poškodovalo. Tudi zidar po domače „Pav“ iz Tomišlja je bil pri zgradbi hiše po nevihti zdatno poškodovan.

*) Prosimo! Vred.

Okoli Vrhnike je bilo vse pod vodo, tako je dež lil. V Telbanov vezan kozolec je treščilo in je pogorel z mnogimi poljskimi pridelki vred.

(**Ljubljanski mizarji**) imajo do sedaj pri zgradbi Rudolfiniščа blizo 1400 goldinarjev škode in so vložili prošnjo na deželni odbor, da se jim škoda nekoliko povrne, kar bo deželni odbor tudi izvestno storil. Slab spominek bi bil Rudolfinišče za naše domaće podjetnike, če bi ga taisti vselej kleli, kedar bi memo njega hodili, namesto radovati se nad krasno stavbo, pri kteri si bode marsikak obrtnik lahko mislil: No tudi jaz sem nekoliko pripomogel, če tudi si nisem Bog vé kaj prislužil zraven.

(**Iz Postojne**) se nam poroča, da je priredilo tamošnje razumništvo odhajajočemu gospodu c. kr. vladnemu svètniku Ant. Globočniku v nedeljo dne 30. avgusta o $^1/_2$8 zvečer „valete“ in sicer v prostorni dvorani „Doksatovega hotela“. Prisotnih je bilo nad 60 oseb, med drugimi več gospodov iz okolice. Napitnice so p. n. gg.: dekan Hofstetter, nadžupan Vičič; c. k. komisar Delcot, notar Beseljak dobro premislili ter proslavljali v njih z navdušeno srčno besedo gospoda svétnika neminljive, velike zasluge za občno blagost okraja postojnskega in posebej za Postojno, katera mu hoče hvaležnost svojo skazati s tem, da mu postavi na predlog preč. gosp. dekana „spominek“ v njemu toliko preljubljeni „Jami“. Globoko ginjen, zahvaljeval se je prečastni gospod svètnik vsem prisotnim, celemu okraju za zaupanje in hvaležna čutila, ki jih goji vsak do njega ter obljubil, da v živem spominu hoče hraniti vedno ves okraj, vzlasti Postojno, vsaj rekel je: „Tù prezivel sem svoja moška leta (22 let, 1863—1885), tù so bili moji otroci izgojeni, tù počiva pokojna moja soproga“.

(**Letno poročilo trorazredne ljudske šole v Radečah pri Zidanemmostu**) došlo nam je te dni v roke. Šolski sklep so imeli v soboto 29. avgusta s slovesno sv. mašo in zahvalnico brez skušnje. Prihodnje leto prične se 17. oktobra. Učiteljstvo obstoji pod vodstvom nadučitelja g. Antona Požarja iz jednega kateheta, jedne učiteljice in jednega učitelja. Učenci so uvrsteni po zasluženji in jih je bilo 109 dečkov in 102 deklici. Z odliko dovršilo je šolsko leto 18 dečkev in 29 deklic.

(**„Katoliški duhovnik“.**) V petek smo govorili o knjižuri, ki jo šulferajnski patroni razširjajo. Sedaj se nam od druge strani piše, da dotične „Resne besede“ niso izvirno slovenske. To je prevod že spomladi izišle knjižice z naslovom: „Ein ernstes Wort über den Deutschen Schulverein — von einem katholischen Priester. Wien, 1885“. Knjižico dovolj označuje že to, ker ne pové imena tega „duhovnika“. Pokojni škof Rudigier je bil mož, da o njegovem katoliškem, nemškem, domoljubnem mišljenji nikdo ne more dvomiti. In ta mož je duhovnike in posvetnjake svaril pred nemškim „šulferajnom“, dokazal je, da je to društvo dete cerkvi in državi nevarnih „frajmaurerjev“. Znamo sicer, da je med dvanajstimi apostoli bil Judež, vendar dvomimo, da bi pisatelj omenjene knjižure v resnici bil „katoliški“ duhovnik.

(**Banka „Slavija“**) nam je poslala svoje poslovno poročilo za leto 1884. Prepričali smo se iz njega, da je tudi v preteklem letu prav sijajno napredovala in si pridobila splošno zaupanje po vsi naši državi. Članov je štela koncem preteklega leta 206.587. Njene poroštvene in rezervne zaloge so znašale 6,520.517 goldinarjev 97 kr., efektno premoženje pa 6,346.551 gld. 9 kr. Za škode je izplačala svojim članom od leta 1869. — torej v šestnajstih letih svojega obstoja — zares lepo svoto **9,180.901 gld. 14 kr.** — Mi se iz srca radujemo na sijajnem uspehu tega velikega slovanskega zavoda, ter mu želimo tudi v bodočnosti kar največjega napredka.

(**Zabavni vlak**) po izvanredni ceni popelje se v soboto 5. sept. ob 3. uri 7 min. popold. iz Ljubljane na Dunaj in v nedeljo 6. sept. ob 1. uri pop. 30 min. iz Ljubljane na Reko, v Trst in v Benetke. Vozni listki so 14 dni veljavni in veljajo: iz Ljubljane na Dunaj II. razred 18 gld., III. razred 12 gld.; iz Ljubljane na Reko ali v Trst in Benetke II. razred 21 gld., III razred 15 gld. 50 kr. Vlak pride na Dunaj v nedeljo ob 5. uri 20 minut zjutraj.

Odprto pismo visokemu c. kr. deželnemu šolskemu sovetu v Ljubljani.

Z vstrajno delavnostjo slovenskih rodoljubov po deželi dosegli smo toliko, da imamo zmérno slovensko večino. Nobeden nam ne bo zameril, ako smo upali, da nam bo najvišja šolska oblastnija vsaj toliko naklonjena, da se bode ozirala na naše najpohlevnejše prošnje. Zdaj ko imajo Nemci (?) v Ljubljani dve nemški šoli več, kakor so jih imeli pod ustavovernim ministerstvom, vendar ne bodo kričali, da so zatirani, ako se imenuje en ljudski učitelj po želji javnega mnenja. Javnemu mnenju pa tudi ni v zlo šteti, ako tirja malenkostne naklonjenosti od mož, kteri sedé v deželnem šolskem sovetu. Toraj k stvari:

Po slovenskih in nemških časopisih se je pretekle dni veliko pisalo o odpravi dekliške šole v Postojni in tudi navedli vzroki, zakaj se hoče ta šola opustiti. Eden glavnih vzrokov je bil, da se odstrani nekterim Postojnskim nemčurjem nepriljubljeni učitelj g. J. Dimnik.

Velika občina Postojnska, ktera je zastopana po jako inteligentnih možéh, prosila je deželni šolski sovet, naj dekliška šola še ostane in se imenuje g. J. Dimnik stalnim učiteljem za Postojno. Zdaj bomo videli, če se bo dal visoki deželni sovet v rog vgnati od dveh Postojnskih gospodov, od kterih bo pa eden v kratkem Postojno ostavil in njima na ljubo delal, ali postopal taktno in zadostil javnemu mnenju. Od naše strani se je vse storilo, prosili smo celó državna poslanca, naj delata na to, da se spolnijo skromne želje naše. Ako hočejo v prihodnje še pri nas voljeni biti, bodo, ako bode treba branili visoki c. kr. deželni šolski sovet proti nakanam ministra Conrada.

Mi toraj pričakujemo, da bode visoka c. k. deželni sovet iz njemu že znanih vzrokov preprečil odpravo dekliške šole in gosp. J. Dimnika še iz sledečih vzrokov stalno nastavil:

1. Zdaj imamo dve učiteljici in dva učitelja. Tem pedagogom otroci niso priljubljeni, edino zato, ker so slovenskih staršev. Kdor sovraži očeta tudi otroka njegovega ne ljubi.

2. Se deželni šolski sovet ne sme vpogniti proti onemu Postojnskega advokata, kteremu pritrkuje minister Conrad, in sicer že zato ne, ker se stol ministra Conrada maje, omenjeni gospod bode pa v najkrajšem času ob vse zaupanje v Postojni prišel.

3. Znano je, s kako težavo smo zvili ljutim nasprotnikom slovenskega napredka gospodstvo v Postojni iz rok. Ako bi se zdaj ne poslušali možje, ktere smo pooblastili da gospodarijo z našim premoženjem in so inteligentni in veljavni naši zastopniki, bode fakcijoznim oponentom zopet greben zrastel, in boj se z nova pričel. Strmeči se bomo čudili, ako se v tej malenkosti ne bode uslišal ljudski glas pri možéh naše krvi. Mi smo svojo dolžnost storili in ne bomo krivi, če se nam bode zopet Postojnski advokat na vrat vsedel in opoviral naš napredek!

Javno mnenje.

Telegrami.

Dunaj, 31. avgusta. Semenski somenj se je pričel. Vsled sporočila generalnega tajnika Dunajske žitne borse izvozilo se je iz Avstro-ogrske države šest milijonov metrskih centov pšenice, $3^1/_2$ milijone pa ječmena. O rži in ovsu ni nič povedal, ker se prej ko ne nista izvaževala.

Plzenj, 31. avgusta. Cesar je sprejel včeraj duhovenstvo in velike dostojanstvenike, častnike, mestni zbor, okrajne zastope, uradov vrhovnike, in zastopnike evangeljske in židovske občine! Potem je obiskal več zavodov, kjer so ga povsod navdušeno sprejeli. Sprevod, ki so ga cesarju na čast napravili, je bil velikansk. Vdeležilo se ga je blizo 2500 rudarjev. Vrtnarji prišli so s palmovimi vejami na vozéh, ki so bili vsi v cvetji. V sredi med njimi stala je živa boginja Flora, ki je cesarju ponudila lep boket, kterega je cesar tudi sprejel. Velikanske so bile skupine meščanske pivarne z dvema vozovi; na vsakem pil je jeden Gambrinus na zdravje vladarjevo. Viharnih pozdravov ni bilo ne konca ne kraja. Cesar se je vdeležil pogreba srbskega generala Andjelkovića, ki je pri Plzenjskih manevrih z naglo smrtjo umrl.

Bordeaux, 31. avgusta. Ferry je razvil svoj program. Izjavil se je proti reviziji ustave, proti odstranitvi naučnega budgeta, za dovršitev kolonijalne politike za spoštovanje pravic druzih narodov.

Marseille, 29. avgusta. Včeraj 28 mrtvih za kolero, v Toulonu 26.

Madrid, 29. avgusta. Včeraj zbolelo je 3529 ljudi za kolero, pomrlo pa 1230; sporočila iz nekterih pokrajin so izostala.

Umrli so:

28. augusta. Janez Bizjak, delavčev sin, 22 mes., Stari trg št. 11, driska. — Urša Bobek, branjevčeva žena, 61 let, Karlovska cesta št. 15, vsled prsnega raka.

V bolnišnici:

28. avgusta. Jera Vidmar, dninarica, 36 let, jetika.

Listnica vredništva.

G. pošiljavcu odprtega pisma: Par stavkov v Vašem sostavku treba je bilo izpustiti, sicer bi list ne bil zagledal belega dneva.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

31. avgusta

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl.	85	kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „	35	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „	—	„
Papirna renta, davka prosta	99 „	95	„
Akcije avstr.-ogerske banke	869 „	—	„
Kreditne akcije	288 „	30	„
London	124 „	50	„
Srebro	— „	—	„
Francoski napoleond.	9 „	$88^1/_2$	„
Ces. cekini	5 „	89	„
Nemške marke	61 „	10	„.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hklt. 7 gl. 92 kr., — domača 6 gl. 44 kr. — Rž 6 gl. 10 kr. — Ječmen 4 gl. 30 kr. — Ajda 5 gl. 12 kr. — Proso 5 gl. 60 kr. — Turšica 5 gld. 60 kr. — Oves 2 gl. 98 kr.

Št. 14.317 (1)

Razglas.

Zaradi oddaje del pri napravi novega kanala in novih cestnih tal v ulicah na grad se bode pri mestnem magistratu

dné 3. septembra 1885 ob 10. uri dopoludné

v mestni dvorani vršila pismena dražba.

Dotični načrti, pogoji in proračuni so ob navadnih uradnih urah v pisarni mestnega stavbinskega urada vsakemu na razpolaganje.

Mestni magistrat Ljubljanski

dné 28. avgusta 1885.

Župan: Grasselli.

Ivan Lapajne v Krškem

je izdal in ima v zalogi sledeče (30)

knjige in knjižice

za ljudske šole in učitelje:

a) **Praktično metodiko**	cena — gl.	80	kr.
b) **Prvi poduk**	„ — „	60	„
c) **Fiziko in kemijo**	„ — „	60	„
č) **Prirodopis**	„ — „	56	„
d) **Zemljepis**	„ — „	26	„
e) **Geometrijo**	„ — „	24	„
f) **Malo fiziko**	„ — „	23	„
g) **Domovinoslovje**	„ — „	20	„
h) **Pripovesti iz zgod. Štajerske**	„ — „	6	„
i) **Opis krškega okraj. glav.**	„ — „	30	„
j) **Zgodovina štaj. Slovencev**	„ 1 „	20	„

Isti pisatelj ima v zalogi tudi razne **pisanke** in **risanke**, mali slovenski **zemljevid kranjske dežele** z deli sosednih kronovin, cena 1 kr., ter slovensko-nemški **zemljevid Avstrijsko-Ogerske**, cena 1 kr., in **zemljevid Krškega okrajnega glavarstva**, cena 5 kr.

Terček & Nekrep,

trgovina z železnino

v Ljubljani, mestni trg št. 10,

priporočata stalno, dobro izbrano zalogo **najboljšega kmetijskega** in **poljedelskega orodja** in **strojev**, posebno **krmoreznic** Henrika Lanža v Mannheimu, izvrstna **orala** (pluge), kakor tudi druge najbolje izkušene izdelke; nadalje: **Žitne snažnilnice, vozove, sani, pluge, sesalnice, cevi** za **vodnjake** in **vodnjake** same, **štedilna ognjišča, peči, ognja** in **tatov varne kase** itd.; — potem izvrstni **kamniški cement** in **poljski mavec (gips)**; dalje **železnične šine** in **kovanja za stavbe**, — vse to po najnižjih cenah v zalogi in po unanjem naročilu, ki se vsako naglo in natančno izvršuje. (40)

Izdajatelj in odgovorni vrednik Matej Močnik.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.